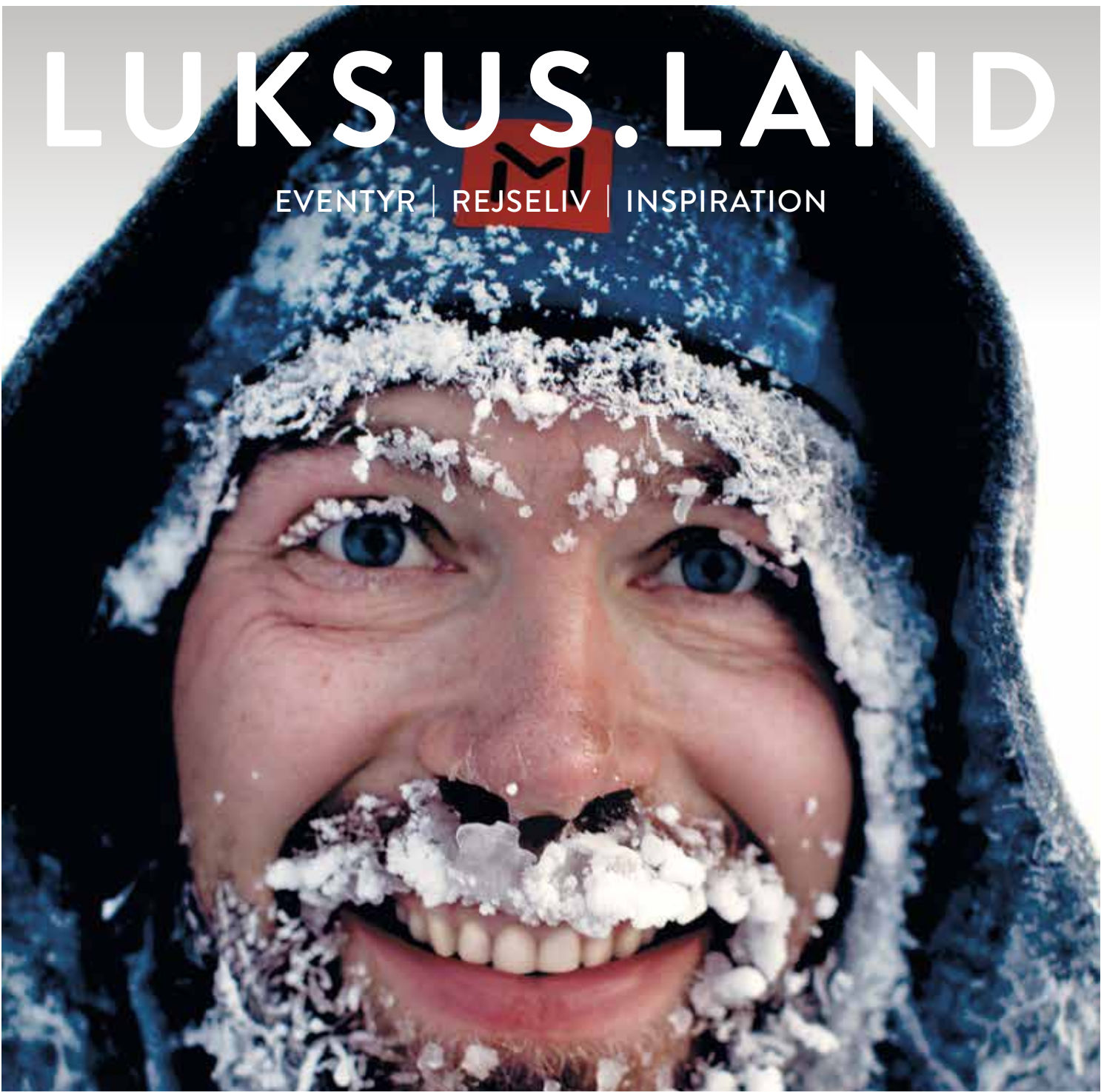

LUKSUS.LAND

EVENTYR | REJSELIV | INSPIRATION

JOURNAL FOR DANSK OUTDOORKULTUR

#05

14.11.19 - 13.05.20

Kr. 99,95

05

9 772596 381009

www.mediehusetluksus.dk BK returløse 20

Nationalpark Skjoldungernes Land, Danmark

Vandring i vikingernes fodspor

Hvor godt kender du de danske istidslandskaber og de historiske dramaer, som danner baggrunden for den danske kulturarv? Luksus.land snørede støvlerne og tjekkede ind til et par dages vandring og friluftsliv i Skjoldungernes Land.

Tekst og fotos Anne Vindum

“L ad halsen gå,” råber dagens kaptajn på den færøske fiskerbåd Geirfuglen, da vi et stykke ude i Roskilde Fjord skal vende træskibet og sejle tilbage til den lille havn ved Vi-

kingeskibsmuseet, hvor Geirfuglen har sin faste plads. Det orangebrune råsejl blaffer i den stille vind, bådmanden trækker i det reb, der styrer sejlet, sætter det fast og råber “Halsen fast”. Så er sejlet på plads efter en

rolig og ukompliceret stagvending, og vi sejler andægtigt ind mod havnen.

Luksus.land er taget på tur i området omkring Roskilde og Lejre, der med den nyligt udnævnte nationalparks betegnelse

kaldes Skjoldungernes Land. Vi vil se på mulighederne for aktivt friluftsliv i naturen med vikingetidens sagnkonger som følgesvende. Samtidig er vi nysgerrige på, om ikke Danmarks rige historie og natur kan give os lige så meget eventyr, som hvis vi var fløjet om på den anden side af jorden. Når vi rejser ud i verden, vil vi ofte gerne vide noget om det pågældende steds historie, kultur og samfundsopbygning og forsøge at begribe fortidens gåder: Hvordan kunne man lave så store skulpturer på Påskeøen eller bygge pyramider i Egypten? Måske er der lige så mange gåder at løse i vores egen kultur – og måske kan vi bedre forstå vores nuværende kultur ved at se bagud i historien? Vi dropper flyveturen og sætter os på toget mod Roskilde.

MED FÆRØSK FISKERBÅD I ROSKILDE FJORD

Vi begynder turen på Vikingskibsmuseet, der myldrer af liv. På byggepladsen arbejder et par træskibsbyggere med det næste byggeprojekt – endnu en rekonstruktion

af et af de enestående fund, man gennem tiden har gjort i fjorden, og som vidner om en vild og ekspansiv periode i dansk historie. De arbejder efter originale metoder, og Ivan Jakobsen fra Vikingskibsmuseet fortæller, at træ med de rette dimensioner og egenskaber er eftertragtet og kan være vanskelige at finde. Det skib, der arbejdes på denne sommerdag, bliver lavet i flådeeg, der, som navnet indikerer, er nogle af de egetræer, som kongen lod plante i 1814, da store dele af den danske skov var blevet brugt til at bygge flåde. Så den flådeeg, man plantede for 200 år siden, bliver i dag omdannet til historiske rekonstruktioner af vikingskibe. Tanken giver gåsehud.

Efter en kort sikkerhedsinstruktion går vi i båden. Her får vi faste pladser anvist og retningslinjer for roning. Vi lægger årene i vandet, og med kaptajnens bestemte råb kommer vi taktfast ud af havnen. Kun ved fælles, koordineret indsats kan man ro skibet, og vi bliver som én stor krop. Der er stort set ikke en krusning på vandoverfladen, og jeg tænker på de generationer

af mænd, der har stævnet ud fra færøske kyster for at fiske i alt slags vejr. Tænker på den risiko, de dagligt måtte løbe for at få mad og penge. De må have haft hårdere hud på hænderne, end jeg har.

Ude på vandet trækker vi årene ind og lægger dem på deres faste pladser. Sejlet skal op. Det er et råsejl, der er kvadratisk og fæstet i en rå (bom) for oven og ikke som moderne sejl, der har bom fornedet. Det gøres fast med det tov, der er fæstet i sejlets nederste hjørner. Da sejlet er oppe, er der stille. Vi kan se ind over den lille havn mod Roskilde Domkirkes to let kendelige spir og rundt i fjorden, hvor mennesker har transporteret sig rundt i 1.000 år. Hvad har de tænkt, når de kom ind her? For at handle, plyndre, gifte sig? Hvad tøj havde de på? Hvad brugte man som solcreme i vikingetiden? Historien får liv på fjorden. Og så skal halsen gå.

FLINT, MJØD OG FESTMIDDAG

Næste stop på turen er Sagnlandet Lejre, der ligger lidt uden for Roskilde. Siden 1965

> har man bedrevet eksperimenterende arkæologi her. Det vil sige, at man forsøger at leve og arbejde som man gjorde i Danmark i stenalderen, jernalderen, vikingetiden og moderne tid. Netop de fire perioder danner basis for fire boområdet i sagnlandet. I hver af disse kan gæster bo og leve som i den pågældende periode, og det skal vi.

Vi flytter ind i en meget mørk hytte i jernalderlandsbyen og bruger den første halve time på at lave ild. Med flint og metal. Og kogt, tørret svamp og mos. Vi slår flint og slår flint, til der kommer gnister. Så skal gnisterne antænde svampen, der fungerer som en art ildholder. Derefter skal vi have ild i noget tørt mos, pakke det ind i halm og puste, til det ryger så meget, at vi hoster. Og så kan vi bygge bål rundt om den brændende halmpakke. Ilden går ud, og vi begynder forfra. Den festmiddag, vi skal tilberede på traditionel vis, bliver vist ikke klar til kl. 18.

Vi skal tilberede en hel laks, lave ost på bålet, kærne smør, lave spyd med kød, bacon og løg, og vi skal samle urter til at

Mange familier bruger en uge på at leve, som man gjorde for 1.000 år siden, og de bliver nok eksperter i at slå flint.

krydre laksen og osten med. I det varme aftenlys går vi på urtejagt og lærer om spiselige og giftige planter. Jeg tager timian med ind til den sorte keramikskål på det flade bålsted, hvor tykmælken langsomt er ved at skille og blive til friskost. Jeg hælder vallen over i en kyllingesuppe og tager osten af varmen. Rører den med timian og tilsætter salt og smører den på det nybagte fladbrød fra bålet. Det smager vidunderligt. Jeg lugter af røg og har røde kinder, imens jeg sidder med min hjemmefabrikerede ostemad og kigger ud over de lave jernalderhytter og det bakkede landskab. Her er hverken internet,

køleskab eller springmadras. Her er hårdt fysisk arbejde og krav om kundskab. Ellers er der ikke noget aftensmad.

DEN SØDE JERNALDERSØVN

Efter et horn mjød og et veltilberedt måltid er det blevet sent. Junihimlen er stadig lys, så vi går en tur ud i sagnlandet. Gennem skoven kommer vi ned til offermosen, der med sine udstillede kranier skræmmer livet af mig. Et udsædelt hesteskind toner frem i aftenmørket, og jeg rykker tættere på de andre.

Vi går videre mod stenalderbopladsen. Det er endnu mere primitivt end i jernalderlandsbyen, og det forlyder, at der oftest er mandefald fra stenalderen i de uger, hvor man om sommeren kan bo som en fortidsfamilie. Mange familier bruger en uge på at leve, som man gjorde for 1.000 år siden, og de bliver nok eksperter i at slå flint.

Vi går forbi den rekonstruktion af en skibssætning, der er fundet i Gl. Lejre, og endnu en overvejelse, om hvordan filan man har flyttet rundt på så store sten uden en kran, fylder mit hoved. Tilbage i

- > jernalderlandsbyen siger vi godnat, og jeg dukker mig og går ind i den kulsorte hytte, jeg skal sove i. Der er halm og lammeskind at ligge på, en overdådig larm fra de grønne løvfrøer, der holder en sen parringsfest i søen udenfor, og de trætte arme og ben er klar til at sove den søde jernaldersøvn.

ISTID, FORTID OG NUTID

Næste morgen går vi fra Sagnlandet mod Gl. Lejre ad Skjoldungestien, som er et stisystem, der med sine 40 kilometers markerede ruter tager os gennem de smukkeste og mest særprægede dele af Nationalpark Skjoldungernes Land. Vi går gennem Herthadalen, hvor stenkonstruktionen Herthas alter gemmer sig på bakken. På kanten af et dødshul er der – formodentlig i 1700-tallet – sat dette mindesmærke over gudinden Hertha. Fra samme alter er der holdt grundlovtaler, da der siden 1854 – på Grundlovens 5-årsdag – har været afholdt Grundlovsmøder i Hertha-dalen. Op mod 16.000 mennesker deltog i møderne i årene op til 1890, og det sidste møde blev afholdt

Fødderne er ømme, kenderne røde, og hovedet fyldt med historier om Beowulf og Odins søn Skjold – og ikke mindst forestillingen om livet på Lejre-egnen, som det tog sig ud for halvandet årtusind siden.

i 1940. Istid, fortid og nutid smelter sammen her under de majestætiske bøgetræer.

Vejen videre gennem skoven og det åbne land fører os til Gl. Lejre, hvor vi gør holdt ved de enorme udgravninger fra sen jernalder eller tidlig vikingetid. Sagnet lyder, at en konge ankom til Lejre for at få styr på folket, og til ham blev der bygget

en vældig kongesal, 61 meter lang og 12 meter bred. Det er vildt at stå på det sted, hvor der for 1.500 år siden blev bygget noget så kæmpestort og spektakulært og forestille sig livet i det 4.000 m² store indhegnede område, som, man mener, omgav kongehallen. Og løfter man blikket, kan man se den enorme kran, der fra Sagnlandet Lejre vidner om arbejdet med at rekonstruere kongehallen. I dag har man kraner, skrappe byggepladsforskrifter og krav om lysende EXIT-skilte i byggeriet. Det havde man ikke i år 500.

På den anden side af Lejre Museum og Lejre Å går vi forbi en nyetableret shelterplads, der er placeret fredfyldt i en nedlagt grusgrav. Pladsen ligger ca. halvvejs på Skjoldungestien, hvis man går fra Osted til Hvalsø, så det er et oplagt sted at overnatte, hvis man går hele ruten. Der er das på pladsen, og man kan hente vand ved museet.

I landskabet strækker den 70-80 meter lange skibsformede stensætning sig. Der har ligget flere stensætninger ved siden af hinanden. Der er fundet grave inde i dem

og udenfor, og tanken, om hvor mange sten der kunne stå, hvis ikke driftige bønder havde sprængt størstedelen af dem i luften med dynamit for at få mere landbrugsjord, gør mig ør.

IDYL FOR ALLE PENGENE

Efter et besøg på museet og en kold is går vi videre, først ad den imponerende Ledreborg Alle og ind i Ledreborg Slotspark og videre ad Skjoldungestien. Skoven er mægtig, grøn og frodig, og vi smager på den sirligt smukke og spiselige spansk kørvel, der smager af anis. Skovmærke kan man bruge til te, og i det hele taget er skoven en rigdom af spiselige og helbredende planter. Turen går gennem Oren Skov, gennem det åbne land og over Særløse Overdrev, som er et af de få steder i Danmark, der aldrig har været kultiveret. Græsset er meterhøjt, og stedet er et paradis for sommerfugle. Vi taler med naturvejlederen om biodiversitet, urørt skov og politiske strømninger inden for natur og miljø. Særløse Overdrev er enestående i den henseende.

Straks efter kommer vi til Bøllesø med åkander og idyl for alle pengene, og vi går videre til Avnsø, der lokker til en dukkert. Søens ekstraordinært rene vand gør den oplagt som badesø, hvilket er temmelig fristende på denne varm sommerdag. Vi traver videre og slutter turen ved togstationen i Hvalsø. To dage med frisk luft, forhistorie og kultur er slut. Fødderne er ømme efter 20 kilometers vandring, kinderne røde, og hovedet fyldt med historier om Beowulf og Odins søn Skjold – og ikke mindst

forestillingen om livet på Lejre-egnen, som det tog sig ud for halvandet årtusind siden. Landskabet gemmer på historierne.

På det her eventyr skulle vi ikke håndtere flyskam eller skamride en lokal turistdestination. Vi har været på udflugt i vores egen historie og bevæget os rundt i den natur, der så gavmildt tager imod os lige her, hvor vi bor. Der er masser af storslåede oplevelser i vores egen baghave, og de store perspektiver findes såmænd også i lille skala. **L**

HER KOM VI FORBI PÅ TUREN

Nationalpark Skjoldungelandet
nationalparkskjoldungernesland.dk

Sagnlandet Lejre
Sagnlandet.dk

Du kan læse mere på visitfjordlandet.dk

Vikingskibsmuseet
Vikingskibsmuseet.dk

Lejre Museum
Lejremuseum.dk